

Ovaj projekat finansira
Evropska unija

Zaštita prava i promocija digitalnog građanstva

Crnogorski digitalni štit (MDS)

Projekti podržani na konkursu u okviru projekta

Centar za
građansko
obrazovanje

Centre
for Civic
Education

SHARE
FOUNDATION

Ministarstvo regionalno-investicionog
razvoja i saradnje sa nevladinim
organizacijama

AGENCIJA ZA
AUDIOVIZUELNE
MEDIJSKE USLUGE

Naziv projekta:

Klik za sigurnost mladih na sjeveru

Organizacija koja sprovodi projekat: Multimedijal Montenegro

Opšti cilj projekta je doprinos stvaranju bezbjednijeg i informisanijeg digitalnog okruženja za mlade u opštinama Bijelo Polje, Berane i Mojkovac kroz jačanje znanja, vještina i svijesti o digitalnim pravima i odgovornom korišćenju interneta.

Specifični ciljevi: osnažiti 50 mladih sa sjevera Crne Gore da prepoznaju rizike digitalnog okruženja, kao što su lažne vijesti, govor mržnje i sajber uznemiravanje; ojačati kapacitete 10 lokalnih trenera iz škola, omladinskih organizacija i kancelarija za mlade za sprovođenje edukacija o digitalnim pravima i bezbjednosti; povećati vidljivost i svijest šire zajednice o digitalnim pravima i bezbjednosti kroz multimedijalnu kampanju #KlikZaSigurnost i javne događaje.

Očekivani rezultati: 1) povećan nivo znanja i svijesti mladih o digitalnim pravima i bezbjednosti -- najmanje 50 mladih iz Bijelog Polja, Berana i Mojkovca učestvovali u edukativnim radionicama, uz najmanje 60% bolje rezultate na testovima znanja nakon obuke; 2) formiranje lokalne mreže edukatora, kroz obuku deset predstavnika škola, omladinskih organizacija i kancelarija za mlade, osposobljenih da nastave sa sličnim aktivnostima i nakon završetka projekta; 3) unaprijeđena informisanost šire javnosti kroz kampanju „#KlikZaSigurnost“, sa najmanje 10.000 pregleda i prisustvom u lokalnim medijima; 4) ojačana saradnja između OCD, škola i lokalnih institucija, uz potpisivanje memoranduma o nastavku saradnje, čime se obezbjeđuje dugoročna održivost inicijative.

Aktivnosti: istraživanje i mapiranje stanja digitalne pismenosti mladih; trening za trenere; edukativne radionice za mlade „Klik za sigurnost“; kampanja #KlikZaSigurnost; izrada praktičnog Vodiča za digitalna prava i bezbjednost, koji će biti dostupan u štampanoj i elektronskoj formi i distribuiran relevantnim institucijama; završna konferencija i prezentacija rezultata.

Trajanje projekta: 9 mjeseci

Ukupno odobreni budžet: 15.631,20 €.

Naziv projekta:

Pravom kroz digitalnu galaksiju: siguran klik je tvoj virtualni štit

Organizacija koja sprovodi projekat: Alumni akademija Pravnog fakulteta Univerziteta Crne Gore

Opšti cilj projekta je pružanje doprinosa stvaranju informisanijeg i osnaženijeg društva koje je sposobno da se aktivno uključuje u proces digitalne transformacije uz poštovanje osnovnih prava i sloboda mladih u Crnoj Gori.

Specifični ciljevi: povećanje svijesti i znanja mladih o pravima i odgovornoj upotrebi digitalnih tehnologija; osnaživanje mladih, naročito iz marginalizovanih grupa i sjevernih područja, za aktivno i sigurno učešće u digitalnom javnom prostoru; podsticanje saradnje između obrazovnih institucija, nevladinog sektora i relevantnih aktera radi promocije digitalnog građanstva i zaštite ljudskih prava.

Očekivani rezultati: 1) razvijene digitalne vještine mladih; 2) sprovedena medijska kampanja; 3) uspostavljena platforma za dijalog između predstavnika akademske zajednice, institucija, civilnog sektora i mladih.

Aktivnosti: pripremna faza i kreiranje projektnog tima; razvijen i sproveden program *Odgovorno i bezbjedno u online svijetu*; organizovan konkurs za najbolji studentski esej na temu *Mladi u eri digitalnih prava i vještačke inteligencije*, uz objavu najboljih radova u posebnom izdanju Zbornika Pravnog fakulteta UCG; publikovano pet autorskih tekstova o digitalnim pravima, medijskoj pismenosti i bezbjednosti na internetu; objavljeno najmanje 10 promotivnih vizuala u ciljanoj medijskoj kampanji i kontinuiranoj promociji projekta putem društvenih mreža, medijskih nastupa i vizualnih sadržaja; organizacija konferencije *Forum o digitalnim pravima i sigurnosti na internetu*; pripremljen i objavljen Zbornik radova izloženih na konferenciji, kao posebno izdanje Zbornika Pravnog fakulteta Univerziteta Crne Gore, u saradnji sa Pravnim fakultetom UCG.

Trajanje projekta: 10 mjeseci

Ukupno odobreni budžet: 15.500,00 €.

Naziv projekta:

Digitalna bezbjednost za veću finansijsku inkluziju mladih

Organizacija koja sprovodi projekat: Centar za ekonomske i evropske studije (CEES)

Opšti cilj projekta je doprinos finansijskoj inkluziji i kvalitetu života mladih kroz veća znanja i vještine u korišćenju digitalnog finansijskog okruženja.

Specifični ciljevi: unapređenje digitalnih vještina mladih; povećanje svijesti i znanja o važnosti bezbjednosti u korišćenju digitalnih finansijskih usluga, uključujući zaštitu podataka, identifikaciju prevara i sigurnih online praksi; integracija digitalne pismenosti sa ključnim finansijskim obrazovanjem; povećanje uticaja digitalne pismenosti na zapošljenost.

Očekivani rezultati: procijenjen nivo digitalne finansijske pismenosti mladih i izloženosti rizicima; povećana svijest i znanje mladih o opasnostima prilikom online finansijskih aktivnosti na internetu; smanjen broj prevara u finansijskim aktivnostima mladih na internetu; povećana svijest o potrebi uvođenja predmeta digitalne finansijske pismenosti u obrazovne programe; povećana aktivnost bankarskog sektora u zaštiti mladih u digitalnom finansijskom prostoru; pripremljena publikacija sa preporukama daljih koraka u unapređenju digitalne finansijske pismenosti mladih.

Aktivnosti: sprovođenje kvantitativnog istraživanja među mladima od 15 do 25 godina; obuke u okviru posjeta školama o bezbjednim praksama učešća u digitalnom finansijskom ekosistemu; medijska kampanja podizanja svijesti o digitalnoj finansijskoj pismenosti; priprema video poruka i tutorijala, kao i online brošure sa ključnim nalazima istraživanja i edukativnim materijalima sa radionica; upućivanje brošure svim zainteresovanim stranama.

Trajanje projekta: 6 mjeseci

Ukupno odobreni budžet: 16.295,62 €.

Naziv projekta:

#ThinkCritical. Zašto smeta kritička misao? Kritičko mišljenje pod pritiskom antidemokratskog online okruženja

Organizacija koja sprovodi projekat: Organizacija KOD

Opšti cilj projekta je otpornije i informisanije društvo o digitalnim narativima koji podrivaju kredibilitet i slobodu kritičke misli u online prostoru Crne Gore.

Specifični ciljevi: istraženi i dokumentovani obrasci digitalnih napada, podsticanja cenzure kritičke misli, govora mržnje i propagandnih narativa koji targetiraju OCD, novinare, kolumniste i aktiviste; osnaženi predstavnici civilnog sektora, medija i javnosti za prepoznavanje i reagovanje na digitalne manipulacije i koordinisane kampanje; otvoren javni dijalog o odgovornom digitalnom ponašanju i važnosti kritičkog mišljenja u digitalnom prostoru.

Očekivani rezultati: izrađena publikacija sa glavnim nalazima istraživanja o digitalnim prijetnjama i narativima protiv kritičke misli u Crnoj Gori u periodu od 2021. do 2025. godine; snimljen istraživačko-dokumentarni film (trajanja 30–40 minuta) koji prikazuje rezultate istraživanja, infografike, izjave stručnjaka i drugih lica, te iskustva žrtava digitalnog nasilja, kao i perspektive stručnjaka i predstavnika relevantnih institucija; sprovođenje kampanje na društvenim mrežama KOD-a #ThinkCritical. Zašto smeta kritička misao u digitalnom prostoru? sa 10 vizuelnih postova sa infograficima i 10 kratkih video klipova koji prenose ključne nalaze i poruke dokumentarnog filma; organizovana javna panel diskusija „Zašto smeta kritička misao u digitalnom prostoru?“ sa učesnicima iz civilnog sektora i medija, uz prisustvo javnosti i prenos putem društvenih mreža.

Aktivnosti: pet međusobno povezanih faza - pripremnu, istraživačku, produkcijsku, fazu digitalne edukacije i zagovaračku fazu.

Trajanje projekta: 8 mjeseci

Ukupno odobreni budžet: 15.308,80 €.

Naziv projekta:

Kind Online

Organizacija koja sprovodi projekat: NVO Prima

Opšti cilj projekta je povećati otpornost mladih iz Crne Gore na govor mržnje, rodno nasilje i ekstremizam u digitalnom prostoru.

Specifični ciljevi: 1) NAUČITI: Povećati svijest mladih o opasnosti sadržaja na društvenim mrežama i medijima kojima se šire govor mržnje, online rodno i seksualno nasilje, ekstremizam, nacionalizam i ksenofobija; 2) PREPOZNATI: Razviti medijsku pismenost i vještine kritičkog razmišljanja kako bi se prepoznali manipulativni narativi, dezinformacije i zloupotreba vještačke inteligencije; 3) DJELOVATI ONLINE PEER TO PEER: Podstaci i ohrabriti mlade da kroz građanski aktivizam, aktivno učešće i digitalne alate promovišu kulturu dijaloga, ljubavi i poštovanja u digitalnom prostoru; 4) DJELOVATI NA DONOSIOCE ODLUKA: Omogućiti mladima i motivisati ih da kroz javni dijalog i inicijativu prema institucijama doprinesu jačanju odgovorne upotrebe digitalnih tehnologija, medija i društvenih mreža u Crnoj Gori.

Očekivani rezultati: 1) formirana mreža mladih ambasadori i ambasadora digitalne pismenosti i odgovorne online komunikacije, koji djeluju kroz online kampanju i vršnjačku edukaciju; 2) povećana svijest najmanje 25.000 mladih korisnika i korisnika društvenih mreža u Crnoj Gori o značaju medijske pismenosti, štetnosti govora mržnje i važnosti kulture nenasilja; 3) unaprijeđene vještine javnog govora, argumentovanja i dijaloga sa institucijama kod najmanje 30 mladih; 4) razvijen set preporuka za jačanje institucionalnih i obrazovnih odgovora na govor mržnje i osnažen dijalog između javnog i civilnog sektora, medija i mladih u cilju prevencije i smanjenja online govora mržnje.

Aktivnosti: trening za 25 mladih budućih ambasadora digitalne pismenosti i odgovorne online komunikacije i adekvatan odgovor na online govor mržnje, sa posebnim fokusom na ksenofobiju, islamofobiju, homofobiju, mizoginiju i seksizam; online kampanju uz kreirane informativno-edukativne sadržaje, sa fokusom na pozitivne narative na društvenim mrežama; digitalni parlament mladih; završnu konferenciju sa zainteresovanim stranama i online medijima.

Trajanje projekta: 7 mjeseci

Ukupno odobreni budžet: 16.879,64 €.

Naziv projekta:

Digitalni kompas – Medijski radnici/e između medijske pismenosti, AI i DSA/DMA

Organizacija koja sprovodi projekat: Sindikat medija Crne Gore (SMCG)

Opšti cilj projekta je jačanje digitalne otpornosti i profesionalne odgovornosti novinara/ki i mladih medijskih radnika/ca u Crnoj Gori kroz istraživanje, edukaciju i promociju bezbjedne, etičke i informisane upotrebe novih tehnologija, uključujući vještačku inteligenciju.

Specifični ciljevi: ispitati kako novinari/ke u Crnoj Gori koriste i doživljavaju generativnu AI; unaprijediti znanje novinara i mladih o digitalnoj bezbjednosti, pravima i evropskim regulativama (DSA, DMA, AI Act); ojačati portal mp.sindikatomedija.me kao resursni centar i sprovesti kampanju o odgovornom novinarstvu u digitalnom okruženju; uključiti Sekciju mladih SMCG i magazin „Ekipa” radi vidljivosti i aktivnog učešća mladih u temi tehnologije i medija.

Očekivani rezultati: 1) povećano razumijevanje novinara/ki o načinima i rizicima upotrebe generativne AI u redakcijama; 2) unaprijeđene vještine novinara/ki i mladih medijskih profesionalaca/ki u oblastima digitalne bezbjednosti, zaštite podataka i primjene evropskih standarda; 3) konsolidovan portal mp.sindikatomedija.me kao trajni resursni centar koji objedinjuje alate, preporuke i materijale o digitalnoj pismenosti; 4) osnaženi mladi medijski radnici/e kroz aktivno učešće Sekcije mladih i magazina „Ekipa” u promociji sigurnog i odgovornog novinarstva; 5) povećana vidljivost i razumijevanje digitalnih prava i odgovornosti.

Aktivnosti: sprovođenje prvog istraživanja u Crnoj Gori o upotrebi i percepciji generativne AI među novinarima, uz izradu preporuka za praksu; organizaciju obuke o digitalnoj bezbjednosti, zasnovane na nalazima istraživanja ali i evropskoj regulativi; realizaciju kampanje kroz portal o medijskoj pismenosti, magazin „Ekipa” i angažman Sekcije mladih SMCG.

Trajanje projekta: 12 mjeseci

Ukupno odobreni budžet: 16.660,80 €.

Naziv projekta:

Digitalna (de)konstrukcija laži

Organizacija koja sprovodi projekat: Udruženje za odgovorni i održivi razvoj (UZOR)

Opšti cilj projekta je doprinos razvoju digitalne demokratije i građanskog društva u Crnoj Gori kroz osnaživanje mladih da prepoznaju, kritički analiziraju i odgovaraju na dezinformacije, te da aktivno i odgovorno učestvuju u online prostoru poštujući digitalna prava i principe digitalnog građanstva.

Specifični ciljevi: unaprijediti znanje i vještine mladih u oblasti digitalnih prava, medijske pismenosti i prepoznavanja dezinformacija; osnažiti mlade da aktivno i odgovorno učestvuju u online prostoru kroz kreiranje afirmativnog digitalnog sadržaja; unaprijediti saradnju mladih, OCD, medija i institucija radi jačanja digitalnog građanstva i održivosti projektnih rezultata.

Očekivani rezultati: 1) mladi iz tri crnogorske regije osnaženi kroz fokus grupe i dvodnevni trening „Digitalni štit za mlade“, uz unaprijeđeno razumijevanje digitalnih prava i onlajn rizika; 2) producirani edukativni i promotivni sadržaji (film, podcasti, video i vizuelni materijali) koji doprinose većoj vidljivosti tema digitalnih prava i borbe protiv dezinformacija; 3) izrađena analiza sa preporukama za unapređenje digitalne pismenosti mladih, zasnovana na dijalogu sa relevantnim institucijama i organizacijama civilnog društva

Aktivnosti: tri fokus grupe sa po 10 mladih iz tri crnogorske regije na temu digitalnog prava i borbe protiv dezinformacija i izrađen izvještaj; dvodnevni trening o digitalnim pravima i dezinformacijama „Digitalni štit za mlade“ za 20 mladih iz različitih institucija, lokalnih OCD, mladih aktivista i mladih iz državnih institucija; produkcija edukativnog filma „U lavirintu digitalnih opasnosti“ o sajber bezbjednosti, koji će pratiti tri reels-a; kampanja mladih „Moje digitalno pravo“ kroz koju će biti kreirano najmanje pet videa i pet edukativnih vizuala/infografika od strane mladih; produkcija dvije podcast epizode na temu privatnosti na internetu i dezinformacija u onlajn prostoru „Bezbjedni i informisani u onlajn prostoru“; sveobuhvatna analiza „Pomoć na (digitalnom) putu“ sa preporukama za unapređenje digitalne pismenosti kod mladih, kreirana na osnovu rezultata fokus grupa, povratnih informacija sa treninga i follow-up dijaloga sa Ministarstvom prosvjete, Ministarstvom kulture i medija i omladinskim organizacijama.

Trajanje projekta: 10 mjeseci

Ukupno odobreni budžet: 15.318,16 €.

